

Ara:
4,80
forint

Magyar Nemzet

Szerda

1989.

május 24.

LII. évfolyam

119. szám

A HAZAFIAS NÉPFRONT LAPJA • ALAPÍTOTTA: PETHŐ SÁNDOR

Hajléktalanok

Mostanában gyakran gondolkok Irma nénire. Ő volt a leg-hajléktalanabb öregasszony, akit valaha is ismertem. Pedig úrilányként látta meg a napvilágot Marosvásárhelyen, apácáknál tanult egy ideig, aztán két diplomát is szerzett, s később Viski Károly, majd Ortutay Gyula néprajzprofesszorok mellett volt tanársegéd az egyetemen.

Mikor megismertem, kis, madárcsontú, egyfolytában beszélő néni volt, operált gyomorral, elpusztíthatatlan derűvel, s több cekkerrel a kezében. Belvárosi pincékben lakott, fáradhatatlanul gyűjtögette a kacatokat. Úvegeket, száraz kenyeret szedegetett kukákból össze, eladásukból tartotta fenn magát. Svájcsapkájáról messziről fel lehetett ismerni a Belváros forgatagában az emberi méltóságából öregségére semmit sem veszített háromszakos tanárt, aki nem melleleg nyolc nyelven beszélt, néprajzi doktorátusát a székely népviseletről írta, professzora csak annyit mondott rá: „Száz, de kikezdehetlen”.

Két vagy három éve halt meg karácsonykor. Arra emlékszem, hogy védőangyala, az V. Kerületi Tanács gyámügyi főtanácsosa, egyben jó barátja, októberben kórházba vitette, hogy ott húzassa ki a telet. A kórházból szociális otthonba vitték, ahol járt

Ha nem kerülnek ilyen helyzetbe, talán megértőbbek a pincéjükben csövező fiú iránt. De bősztette őket, hogy minden rezszi nélkül birtokolta a közös helyiséget. Így valójában az történt, hogy egy látens hajléktalan család ebrudaltattott ki átmeneti szálláshelyéről egy „született” hajléktalant. Meglehet, ez a kissé szarkasztikus bölcselkedés sokakat felháborít, kivált azok köréből, akik talán még soha nem fáztak életükben, s véletlenül sem kerültek olyan helyzetbe, hogy ne tudták volna, este hol hajtják nyugovóra a fejüket. Ez a magabiztosság azonban mit sem változtat a tényeken. Egyre több hajléktalan él közöttünk, akiknek egyetlen egzisztenciális törekvésük, hogy ágyban, utcai ruházatuktól megszabadulva aludhassanak.

Emlékeztetül idézem, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete az 1987-es esztendőt a hajléktalanok évének nyilvánította. Baj, hogy az ügyben sokkal illetékesebbek sem nagyon figyeltek a világ-szervezet felhívására, mert mint a közelmúltban hét alapító taggal létrejött „Hajléktalanokért” társadalmi bizottság első helyzetjelentésében nyilvánosságra hozta: „A hajléktalanok helyzetéről sem a közigazgatás, sem a hozzá kapcsolódó statisztikai apparátus nem vesz tudomást, a hajléktalanokat nem regisztrálja senki.”

Az arab csúcsértekezletre időzítve

Washington engedményekre ösztönzi a közel-keleti viszálykodókat

Súlyos műtétet hajtottak végre a nyolcvannyele éves Khomeinin

A külpolitikai helyzet

AZ MSZMP REFORMKÖREINEK szegedi értekezletéről beszámolva a világsajtó elsősorban azt emeli ki, hogy a párton belül a reformerek és konzervatívok szembenállása tovább mélyült. A japán Jomiuri Simbun, amely Pozsgay Imre és Nyers Rezső nyilatkozatát is közzéteszi, helyszíni jelentésében rámutat, hogy a reformszárny gyakorlatilag megkezdte önálló tevékenységét. A szegedi esemény kapcsán a The New York Times budapesti tudósítója azt a következtetést vonja le, hogy a magyarországi reformmozgalom nem vonz tömegeket. Az amerikai lap kevesli a szegedi záró nagygyűlés résztvevőinek a számát, s emlékeztet arra, hogy a szónokok legfeljebb udvarias tapsot kaptak. A Times utal arra az ellentmondásra, hogy míg a kommunisták nehezen alkalmazkodnak a nyílt demokratikus politikához, addig a reform- és az alternatív csoportok egyike sem tudhat maga mögött tömegeket. Az amerikai újság idézi Agh Atilla politológus véleményét, aki szerint a reformkörök tagjainak elégedetlenségét az váltja ki, hogy Grósz Károly főtitkár alatt hiányzik a dinamizmus a párt vezetéséből. A Párttörténeti Intézet főmunkatársa megállapította, hogy a köröket nem Pozsgay Imre mozgatja, noha vitathatatlanul ő a reformszárny első számú vezetője. A lap e fejtegetéshez hozzáfűzi: a be nem vallott hatalmi harcban Pozsgay Grósz fő vetélytársa.

A pekingi eseményekre is kitér Nyers Rezső a Jomiuri Simbunnak adott interjújában. Nyers nagyon sajnálatosnak tartotta a rendkívüli állapot bevezetését, de ugyanakkor megjegyezte, hogy a jelenlegi ki-

lamok fejezzék be végre Izrael állandó izgatását, ne akadályozzák Tel-Aviv felvételét a nemzetközi intézményekbe, s ne tegyenek egyenlőségjelet a cionizmus és a rasszizmus közé.

Az amerikai adminisztráció jóváhagyta Samír béketervét, s a választások ötletét a megszállt területeken, amelyeknek elő kell mozdítaniuk a palesztin önrendelkezés megadását, s a rendezést a Biztonsági Tanács 242-es és 338-as számú határozata alapján. (Mint az ABC hétfő esti híradója jelentette, a PFSZ kifejezte érdeklődését a szavazások megtartása iránt, s inkább a lebonyolítással, mintsem az elvvel kapcsolatban vannak kérdései.) A The New York Times kedden rámutatott: Baker hangvétele volt újszerű, tartózkodott az érzelmenyilvánítástól. A külügyi források azt fejtették, hogy a szöveget realistának szánták, nem pedig keménynek. Baker azt fejtette, hogy a palesztinoknak is konstruktív

lesztin felkelésnek éppúgy, mint Ciszjordániában, miközben Izrael biztonságát is garantálni lehet. A Post leszögezi, Baker egyértelművé tette, hogy a Bush-kormányzat ezeket a célokat követi. Blahó Miklós

Jeruzsálemből jelenti a Reuter: Samír izraeli miniszterelnök és Arensz külügyminiszter kedden elutasította az amerikai külügyminiszter Izraelt bíráló kijelentéseit, egy palesztin vezető viszont előremutató lépésnek nevezte James Baker felhívását az izraeli-palesztin párbeszéd megkezdésére.

Az izraeli sajtó keddi értékelése szerint a hétfői Baker-beszéd az utóbbi tíz év legkeményebb állásfoglalása volt amerikai részről. A Londonban tárgyaló Jichak Samír miniszterelnök az izraeli rádiónak adott nyilatkozatában elsősorban azt nehezményezte, hogy Baker a „Nagy-Izraelről való irreális ábrándozás”-ról beszélt, holott a zsidó állam sze-

nagy ritkán szóba, vele is csak franciául.

Hogy legutóbb Irma nénire gondoltam, annak egészen hétköznapi apropója volt. Feltűnt ugyanis az egyik szomszéd házában, hogy egy ideje csöves lakik a pincében. Kapuzárás előtt közvetlenül beszlisszolt, s pirkadatkor távozott. Nosza jelentette az egyik lakótárs a felháborító eseményt a rendőrségnek, amely annak rendje és módja szerint *rajtaütött* az alvó fiatalemberen. A fiúról egykettőre kiderült — ugye, milyen banális történet —, hogy *szökött állami gondozott*, s hamarosan betölti a tizen-nyolcadik életévét. Ideje volt gondolni a jövőjére, amikor már nem gondoskodik róla az állam. Ami a gyakorlatban annyit jelent, hogy fel is út, le is út, mehet az intézetből a dologra, ha van hajlék a feje fölött, ha nincs.

Igy aztán szökdösött, ha csak tehetné, s lényegében *szállás-csinálással* foglalkozott. Többféle ajánlatot kapott, így beköltözhetett volna egy fiatal fiúkat kedvelő tisztes öregúr összkomfortjába, de még nem érezte magát ennyire kiszolgáltatottnak. Csövezett, *mód-szeresen készült* a hajléktalanságra. S mit hoz az élet, éppen egy olyan honfitársa leplezte le *éjszakai menedékhelyét*, aki félig-meddig már maga is hajléktalan. Két gyermeket nevel feleségével, összjövedelmük innen van a tízezer forinton, s bár két üveg sört csak egyszer ivott meg jó néhány évvel ezelőtt május elsején, mégis arra kényszerült, hogy hónapok óta ne fizessen lakbért, villany-számlát. Világéletében becsületes ember volt; a katonaságtól örvezetőként szerelt le, hússzoros véradó, mindig a népfront jelöltjére szavazott, nem került összeütközésbe a törvénnyel. Minderre azonban nem voltak tekintettel, mikor leplombálták a villanyóráját. Azóta esténként *gyertyánál* tanulnak a gyerekek, nincs esti *mese* a televízióban, s *főzni* sem tud az asszony, hiszen villanytűzhelyük van.

két süjt a hajléktalanság vagy annak bármikori veszélye. Ezek laknak kényszerűségből biztonságot nem nyújtó szállásokon, munkásszállókban, intézetekben, lakókocsikban, melléképületekben, szükséglakásokban, al- és ágybérletben, húzzák meg magukat különféle zugokban.”

A népszámlálás csaknem kizárólag a lakással bíró népességre terjed ki, pedig százazrek élnek *„intézeti háztartásban”*. Legutóbb 1980-ban nyolcezer-négyszáz olyan honfitársunk került nyilvántartásba, akinek csak ideiglenes lakáscíme volt. Ily módon a meg nem számolt hajléktalanok (a tereken, utcákon, pályaudvarokon, kazánházakban, elhagyott tanyákon) miatt az ország tényleges népessége mindig több, mint amennyit a népszámlálások mutatnak.

Vagy emlékezzünk a Fővárosi Tanács tavalyi drasztikus lakbéremelésére az átmeneti szállásokon, ahol reggelenként *slauggal* mossák a fekhelyeket. Az ilyen szállók szervezeti és működési szabályzata számos korlátot szab, hogy bárki bekerülhessen oda. Így egyebek között a volt állami gondozotaknál is hosszabb folyamatos munkaviszonyt írnak elő, nem pályázhatnak 60 éves nők, 65 éves férfiak, ideggyógyászati kezelés alatt állók, börtönből szabadultak, s krízishelyzetben lévő gyermekes családok sem.

Nem tudni, hányan vannak, akik hírből sem ismerik, mivel ruházta fel őket is az emberi jogok egyetemes nyilatkozata, amely kimondja: „Minden személynek joga van saját maga és családja egészségének és jólétének biztosítására alkalmas életszínvonalhoz, nevezetesen élelemhez, ruházathoz, lakáshoz... Joga van a munkanélküliség, betegség, rokkantság, özvegyiség, öregség esetére szóló, valamint mindazon más esetekre szóló biztosításhoz, amikor létfenntartási eszközeit akarától független körülmények miatt elveszíti.”

Kertész Péter

hogy politikai nyitás nélkül nem valósíthatók meg a gazdasági reformok. Hozzátette azonban, hogy Kínában pillanatnyilag az önálló gazdasági reformoknak bőven vannak tartalékai.

VÁLTOZATLANUL PATTHELYZET uralkodik egyébként a kínai fővárosban. A diákok és a lakosság hozzájuk csatlakozott tömegei, köztük nagy számban értelmiségiek és újságírók a statáriummal dacolva újabb tüntetésen követelték Li Peng miniszterelnök azonnali lemondását. A kivezényelt katonai egységek továbbra is a peremkerületekben állomásoznak, sem előre menni, sem visszavonulni nem tudnak. A pekingi televízió riportere tudósításában azt hangoztatta, hogy a katonák és az őket feltartóztató emberek kapcsolata *harmónikus*. Meg nem erősített hírek szerint a központi katonai bizottság kiadta a visszavonulási parancsot. Ez is arra utalhat, hogy — mint egy nyugati diplomata fogalmazott — „Csao Ce-jang ismét *nyeregben van*”. Más források ugyanakkor úgy vélik, *megmerevedtek a frontvonalak* a Csao Ce-jang nevével fémjelzett reformisták és Li keményvonalasai között. A bizonytalanságra jellemző, hogy a KKP szóvivője a Reuter tudósítójának kijelentette, nem tudja megmondani, hogy Csao Ce-jang a párt főtitkára-e vagy sem. Továbbra is tartják magukat azok a híresztelések, miszerint be fogják jelteni Li Peng és Jang Sang-kun államfő menesztését, de Teng Hsziao-ping tényleges nyugdíjazása sem zárható ki. A hadsereg „árulása”, téttlensége miatt ugyanis csak így képzelhető el a kibontakozás. Az AFP elemzője szerint vagy egy kompromisszumot képviselő személyiség — talán Van Li, a kínai parlament elnöke — körül jön létre átmeneti vezetőség, vagy azonnal visszatér a hatalomba Csao Ce-jang, aki hivatalosan még mindig főtitkára a KKP-nak.

A KÖZEL-KELETI RENDEZÉS a hét elején a nemzetközi diplomáciai középpontjába került. Miközben Casablancában gyülekeztek az Arab Liga csúcserkeztetének résztvevői, Samír izraeli kormányfő Londonban, külügyminisztere pedig Brüsszelben próbálta elfogadtatni vendéglátóival a megszállt területeken rendezendő választások izraeli tervét. Thatcher asszonyhoz hasonlóan Ordóñez spanyol külügyminiszter, az Európai Közösségek Miniszteri Tanácsának soros elnöke is azt hangsúlyozza, hogy mindenekelőtt egy nemzetközi békekonferencia összehívását támogatja. Alighanem ilyen értelemben foglal majd állást az arab országok marokkói fóruma is, amelyet a kedvező előjelek ellenére *bedáryékolni* látszik Damaszkusz és a PFSZ vizsgálja, de leginkább Libanon ügye. A kompromisszumok kimunkálását viszont segítheti, hogy Szíria bizonyos engedményekre számíthat, elvégre nem emelt kifogást Egyiptomnak az Arab Ligába való visszafogadása ellen. A tanácskozási légkörét befolyásolhatja Baker feltűnést keltő beszéde. Az amerikai külügyek irányítójának az Izraelt érintő bírálatát mind Samír, mind Arensz erősen nehezítené. A Palesztin Nemzeti Tanács főtitkára ugyanakkor kedvezően értékelte az izraeli sajtó által az utóbbi évtized legkeményebb amerikai álláspontjának minősített megnyilatkozást.

(V. L.)

Washingtoni tudósítónk telexjelentése

Baker engedményekre szólította az izraelieket és a palesztinokat

Washington, május 23.

„A beszédet nem én írtam, ha én fogalmaztam volna, egészen másként hangzott volna” — mondta Rabin izraeli hadügyminiszter, aki hétfőn késő délután — már lapzártánkat követően — találkozott Washingtonban James Bakerrel. Az amerikai külügyminiszter nem sokkal korábban beszédben vázolta föl a Bush-kormányzat elképzeléseit a közel-keleti rendezésről, szándékosan időzítve is a megjegyzéseket a casablancái arab csúcshoz. A gondolatok alapjában véve nem tértek el a Reagan-féle elképzelésektől, ám Baker szokatlanul őszintén foglalt állást.

gondosan egyensúlyozva izraeliek és palesztinok között. A hallgatóság, a legbefolyásosabb amerikai—izraeli lobbysoport tagjai fagyos csönddel fogadták az üzenetnek azt a részét, amely hangoztatta: a Nagy Izrael államról le kell mondani, a települési politikával fel kell hagyni, a megszállást meg kell szüntetni, az iskolákat meg kell nyitni. A State Department irányítója ismét kifejtette: „Washington a területet békéért formulát ösztönzi, ám úgy, hogy minden állam biztonságát s létezéséhez való jogát szavatolni kell. Ugyanakkor taps kísérté Bakernek azt a megjegyzését, hogy az arab ál-

zercikkében azt írta: A Samír-terv az egyetlen mozgóterő a közel-keleti diplomáciában. Az Egyesült Államoknak kötelessége, hogy a tervet az amerikai érdekek szolgálatába állítsa, s szorgalmazza a tárgyalásokat, amelyek véget vehetnek a palesztin felkelésnek épp úgy, mint az izraeli megszállásnak. A pa-

Nemzeti Tanács főtitkára, aki egyben a PFSZ kairói irodájának helyettes vezetője is, kedden úgy vélekedett, hogy Baker felhívása pozitív lépés az Egyesült Államok részéről a palesztin jogok helyreállítása felé. A palesztin politikus szerint az amerikai álláspont módosulása a casablancái arab csúcserkeztetéssel áll összefüggésben.

Samír béketerve

„nem megy eléggé messzire”

— jelentette ki Margaret Thatcher

Londonból jelenti az MTI: „Változatlanul nagy a szakadék köztünk, nem találtunk varázsförmulát a megoldásra” — jelentette ki Margaret Thatcher brit kormányfő azt követően, hogy hétfőn este munkavacsorával egybekötött három és fél órás eszmecsere folytatott Jichak Samír izraeli miniszterelnökkel a Downing Street 10-ben. Az izraeli miniszterelnök kedder Sir Geoffrey Howe külügyminiszterrel, majd William Waldegrave külügyi államminiszterrel folytatott részletekbe menő megbeszéléseket béketeréről.

Samír béketervét Thatcher asszony a „helyes irányban tett lépésnek” minősítette, de — mint szóvivője később közölte — úgy vélekedett, hogy az „nem megy

eléggé messzire”. A Samír-terv lényege: az izraeli kormány továbbra sem hajlandó tárgyalópartnernek elfogadni a Palesztin Felszabadítási Szervezetet, hanem ehelyett a megszállt nyugati parton és a Gáza-övezetben általa szervezendő választásokból kikérülő palesztin képviselőkkel óhajt tárgyalni a nekik nyújtandó korlátozott önkormányzatról.

Brit források szerint Thatcher asszony hangsúlyozta a politikai megoldás irányába teendő lépések sürgetését, különös tekintettel a megszállt területeken kialakult aggasztó helyzetre. A brit kormány nemzetközi békeértekezlet összehívását szorgalmazza az ENSZ égisze alatt, a Biztonsági Tanács öt állandó tagjának részvételével.

Kadhafi is megérkezett az Arab Liga tanácskozására

Casablancából jelenti a Reuter: A libanoni képviselő kérdésében támadt vita miatt csupán kedden késő este kerülhetett sor az Arab Liga csúcserkeztetének megnyitására. A marokkói fővárosba érkezett államfőket zárt ajtók mögött, nem hivatalos tárgyalást kezdtek arról, hogy az egymással szemben álló libanoni keresztény vagy muzulmán vezetők képviselhetik a mediterrán országot. Az Arab Liga 22 államából 19 államfő, Kuvait miniszterelnöke, Mauritánia pedig miniszteri szinten képviselteti magát. A látványos többoldalú, algériai, szíriai és tunéziai győzködés eredményeként délutánra megérkezett Moamer el-Kadhafi líbiai vezető is, aki korábban elzárkózott attól, hogy közös tanácskozáson vegyen részt „az Izraellel békében álló arab országgal”, Egyiptommal. Jasszer Arafatot a tavaly kiküldött önálló palesztin állam államfőjeként köszöntötték az arab csúcson.

A tanácskozás témái a hivatalosan közölt sorrendben:

- A palesztinkérdésben bekövetkezett fejlemények áttekintése, a megszállt területek lakossága polgári lázadásának, az Intifadának a támogatása;
- az arab—izraeli konfliktuskör;
- a libanoni válság;
- az Irak és Irán közötti viszony.

A libanoni válsággal kapcsolatos kérdések teljében nyitottak. Az Arab Liga jószolgálati küldöttsége a jelek szerint rövid távon legfeljebb tűzoltásra vállalkozik, nem javasolja az államfőknek arab békefenntartó erők helyszínre küldését.

Ezzel együtt is egyértelmű: a casablancái csúcshoz „sikerre ítéltett”. Az arab népesség egynegyedét és legnagyobb katonai-gazdasági hatalmát jelentő Egyiptom visszatérése az Arab Ligába kész tény, amely növeli a szervezet nemzetközi súlyát.